

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/11/2024
Identifikačné číslo spisu:	7116222590
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7116222590.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F. Q., nar. B., bytom S., proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, vedenom na Mestskom súde Košice (predtým na Okresnom súde Košice I) pod sp. zn. 19C/198/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. augusta 2023 sp. zn. 3Co/84/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 24. augusta 2023 sp. zn. 3Co/84/2023 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Košice I (ďalej v texte rozhodnutia aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 29. novembra 2019 č. k. 19C/198/2016-252, uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 7.952,36 eur s príslušenstvom, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a konanie v časti o zaplatenie sumy 655,60 eur s príslušenstvom zastavil. Zároveň žalobcovi priznal náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 58 % a odvolacieho konania v celom rozsahu.

1.1. Z dôvodov rozsudku vyplýva, že predmetom sporu bol nárok žalobcu uplatnený podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), pričom žalobcovi mala škoda vzniknúť v súvislosti s trestným konaním, ktoré skončilo oslobodzujúcim rozsudkom za nesporných skutkových okolností, podľa ktorých uznesením Krajského riaditeľstva PZ, Úrad justičnej a kriminálnej polície, ČVS: KRP-81/OVK-KE-2005 z 20. 07. 2005 bolo voči žalobcovi vznesené obvinenie za trestný čin vydierania formou spolupáchateľstva podľa § 9, § 235 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, voči ktorému žalobca podal sťažnosť, ktorá bola zamietnutá uznesením Okresnej prokuratúry Michalovce, sp. zn. 1Pv/237/2005 z 22. 07. 2005, a podľa ktorých uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Michalovce sp. zn. 4Tp/89/2005 z 22. 07. 2005 bol žalobca ako obvinený

vzatý do väzby, ktorú vykonával v období od 20. 07. 2005 do 18. 01. 2006. Žalobca, ktorý bol v predmetnej trestnej veci zastúpený advokátom JUDr. Štefanom Jordánom na základe plnej moci z 21. 07. 2005 a bol rozsudkom Okresného súdu Michalovce z 27. 09. 2012 sp. zn. 2T/84/2006 oslobodený spod skutkov obžaloby, prostredníctvom svojej právnej zástupkyne listom z 22. 03. 2016 podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, o ktorej zamietavým spôsobom rozhodlo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky listom z 19. 09. 2016. Žalobca vyplatil vyúčtovanú odmenu v trestnom konaní poskytnutých právnych služieb advokátovi JUDr. Jordánovi.

1.2. Okresný súd mal za to, že uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia boli zrušené pre nezákonnosť, a teda sú nezákonné. Uplatnené trovy právneho zastúpenia v predmetnom trestnom konaní, ktoré bolo nezákonne vedené, treba potom považovať za škodu, ktorá žalobcovi vznikla v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Súd neuznal obranu žalovanej spočívajúcu v tom, že je potrebné skúmať, či si žalobca sám nezavinil predmetné trestné stíhanie, pretože relevantným je neskorší výsledok v predmetnej trestnej veci a neuznal ani žalovanou vznesenú námietku premlčania, pretože nemožno súhlasiť s jej názorom, že žalobca si uplatnil predmetný nárok v súvislosti s nezákonným rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia až podaním zo 07. 02. 2017. Aj keď nezákonné rozhodnutie o vznesení obvinenia a nezákonné rozhodnutie o väzbe nepochybne predstavujú samostatné zákonné dôvody vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci, pokiaľ škoda spočíva vo vynaložených nákladoch na obhajobu v trestnom konaní, v spojení s ktorým bol obvinený vzatý do väzby, je potrebné vyjsť z kauzálnej previazanosti oboch zodpovednostných titulov, pretože každý úkon právnej služby, ktorý obhajca urobí na obranu obvineného pred väzbou, je zároveň úkonom chrániacim jeho záujmy v rámci trestného stíhania. Trovy obhajoby obvineného vyvolané väzbou a trovy obhajoby obvineného vyvolané jeho trestným stíhaním ako takým sa prelínajú. Okresný súd uzavrel, že v prejednávacom prípade boli splnené predpoklady zodpovednosti štátu za škodu, pokiaľ ide o existenciu nezákonného rozhodnutia, vznik škody (minimálne vo vzťahu k trovám právneho zastúpenia) a príčinnú súvislosť medzi nimi.

1.3. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi skutočnú sumu v podobe trov právneho zastúpenia v predmetnej trestnej veci spolu vo výške 7.952,36 eur, ktoré podrobne vymedzil. Stotožnil sa s obranou žalovanej spočívajúcou v poukaze na to, že advokátovi bez ohľadu na počet spoločne zastupovaných osôb patrí režijný paušál k vyúčtovanému jednotlivému úkonu právnej služby iba raz. Rovnako uznal obranu žalovanej spočívajúcu v okolnosti, že advokát si nároky za úkony právnej služby, pri ktorých mu vznikli cestovné náklady, účtoval odlišne (v rôznej výške) vo vzťahu k jednotlivým obvineným, na základe čoho súd pri týchto úkonoch vychádzal vždy z najnižšie vyčíslených cestovných nákladov, a to na základe porovnania jednotlivých vyúčtovaní trov právneho zastúpenia. Rovnako na základe podnetu žalovanej neuznal škodu v podobe niektorých návštev klienta, v iných prípadoch však obrane žalovanej nevyhovel. Taktiež súd nepriznal nárok na náhradu ušlého zisku, pretože žalobca nepreukázal, že k ukončeniu pracovného pomeru u svojho dovtedajšieho zamestnávateľa došlo v súvislosti s predmetným trestným konaním. V časti nároku zastavil konanie pre čiastočné späťvzatie žaloby. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil zásadou úspechu, pričom ale priznal plnú náhradu trov v predchádzajúcom odvolacom konaní, pretože v ňom žalobca dosiahol plný úspech.

2. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 19. mája 2021 sp. zn. 1Co/20/2020, rozsudok súdu prvej inštancie v (odvolaní žalovanej) napadnutom vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania potvrdil a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

3. Na základe dovolania žalovanej Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 29. marca 2023 sp. zn. 5Cdo/236/2021 rozsudok odvolacieho súdu špecifikovaný v bode 2. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľka opodstatnene namietala nedostatočné a nepreskúmateľné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia z dôvodu, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 387 ods. 3 CSP sa náležite nevysporiadal s relevantnými námietkami uplatnenými žalovanou v odvolacom konaní, týkajúcimi sa

charakteru uplatneného nároku, prípadného premlčania, prípadne negatívnych podmienok uplatnenia zodpovednosti štátu. Odvolanie otvorilo otázky spôsobilé spochybniť argumentáciu, ktorú si osvojil súd prvej inštancie, minimálne niektoré jej časti, napr. otázku výšky priznanej škody, či trov konania. Rovnako by si podľa najvyššieho súdu zaslúžilo podrobnejšie vysvetlenie, prečo možno považovať jednotlivé úkony právnej pomoci, ktorých náhradu si uplatnil žalobca, za úkony právnej pomoci, ktoré je potrebné nahradiť. Taktiež mal odvolací súd bližšie vysvetliť, či určuje povahu „titulu“ náhrady škody jeho označenie v niektorých podaniach/úkonoch zo strany žalobcu, alebo skutočnosť, v akej fáze trestného konania, prípadne pri akých úkonoch orgánov činných v trestnom konaní alebo súdov, boli nárokované výdavky žalobcu vynaložené. Žalovaná tiež uviedla podrobný výklad otázky náhrady trov konania, kedy súd prvej inštancie vyhodnotil plný úspech predchádzajúceho odvolacieho konania, napriek tomu, že meritórne žalobca uspel iba čiastočne. S argumentáciou v odvolaní sa krajský súd nevysporiadal dostatočne, vôbec v danej súvislosti nevysvetlil zásadu úspechu, ani dôvod, prečo ju pri predchádzajúcom odvolacom konaní posúdil inak ako pri ostatných trovách, resp. či nedošlo k duplicitnému rozhodnutiu o trovách odvolacieho konania. Taktiež ostali bez reakcie námietky žalovanej k výške škody.

4. Odvolací súd po vrátení veci odvolanie opätovne prejednal a rozsudkom z 24. augusta 2023 sp. zn. 3Co/84/2023 rozsudok súdu prvej inštancie v časti vyhovujúceho výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 7.920,08 eur s 5 % úrokom z omeškania potvrdil, zmenil rozsudok v prevyšujúcom vyhovujúcom výroku ohľadom zaplata sumy 32,28 eur s prísl. tak, že v tejto časti žalobu zamietol a žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 58 % v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

4.1. Odvolacie argumenty žalovanej, že žalobca si vznesenie obvinenia a väzobné stíhanie zavinil sám, nepovažoval krajský súd za dôvodné. Žalovaná v konaní neuviedla vo vzťahu k žalobcovi také jeho konanie, ktoré by ovplyvnilo postup orgánov činných v trestnom konaní pred začatím trestného stíhania alebo v jeho priebehu, bez ktorého by k začatiu trestného stíhania nedošlo. Preto vo vzťahu k uvedenej námietke uzavrel, že žalovaná v konaní síce tvrdila, ale nepreukázala, že žalobca svojím iným ďalším konaním ovplyvnil postup orgánov činných v trestnom konaní pred začatím trestného stíhania tak, že bez tohto konania by k začatiu trestného stíhania nedošlo. Pokiaľ ide o otázku zavinenia väzby vychádzajúc z objektívnej zodpovednosti štátu považoval odvolací súd za právne významné skutočnosti, ktoré boli v konaní nesporne preukázané, a to vykonanie preventívnej a kolúzne väzby u žalobcu, následné zastavenie trestného konania voči žalobcovi z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo voči nemu vznesené obvinenie nie je trestným činom a neexistenciu konkrétneho konania žalobcu mimo rámec stíhaného skutku, ktorým by zavinil svoje väzobné stíhanie (spôsobil a zadal príčinu na uvalenie väzby). Okolnosti, ktorými je odôvodnená väzba nemôžu byť bez ďalšieho okolnosťami pre zavinenie väzby z dôvodu, že v danom prípade podľa výsledku trestného konania skutok nie je trestným činom, teda sa nedopustil žiadneho protiprávneho konania, preto si logicky nemohol bez ďalšieho zaviniť väzbu konaním, na ktoré poukazuje žalovaná. Ďalšou významnou skutočnosťou pre posúdenie otázky zavinenia väzby je to, že žalobca v priebehu celého trestného konania spáchanie skutku popieral, a to už pri prvom výsluchu a na uvedenom zotrval až do právoplatného skončenia trestného konania.

4.2. Vzhľadom na žalovanou vznesenú námietku premlčania žalobcom uplatneného nároku uviedol, že je potrebné vychádzať z ustanovenia § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Žalobca si v konaní uplatnil nárok na náhradu škody spočívajúci v trovách právneho zastúpenia v rámci trestného konania, ktoré vyčíslil v sume 9.521,15 eur. Žalobca bol rozsudkom Okresného súdu Michalovce z 27. 09. 2012 sp. zn. 2T/84/2006 oslobodený spod skutku obžaloby. Od doručenia tohto rozhodnutia začala plynúť trojročná subjektívna premlčacia lehota na podanie žaloby. Žalobca si uplatnil u žalovanej predbežný nárok na náhradu škody dňa 01. 04. 2016. Žalovaná písomným podaním z 19. 09. 2016 oznámila žalobcovi, že jeho žiadosť o náhradu škody bola predbežne prerokovaná, avšak vyhovené jej nebolo. Následne žalobca uplatnil svoj nárok na súde dňa 30. 09. 2016. Za takejto situácie, ak žalovaná písomným podaním z 19. 06. 2016 oznámila žalobcovi, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody a následne žalobca uplatnil nárok na súde dňa 30. 09. 2016, treba konštatovať, že nárok uplatnil včas v trojročnej premlčacej lehote.

4.3. Vo vzťahu k samotnej výške priznanej náhrady škody za jednotlivé úkony právnej pomoci a náhradu hotových výdavkov odvolací súd uviedol, že odvolanie žalovanej je dôvodné v časti súdom prvej inštancie priznanej sumy 32,28 eur ako náhrady cestovných nákladov a straty času na ceste a účasti na hlavnom pojednávaní odročenom bez prejednávania na Okresnom súde Michalovce dňa 01. 04. 2008.

4.4. Vzhľadom na uvedené skonštatoval, že žalobcom uplatnený nárok je čo do základu, ale aj čo do uplatnenej výšky v sume 7.920,08 eur dôvodný, preto v uvedenom rozsahu vrátane príslušenstva úroku z omeškania podľa § 387 ods. 1 CSP prvoinštančný rozsudok ako vecne správny potvrdil. Nemal tiež pochybnosti o tom, že žalobcovi prináleží aj uplatnený úrok z omeškania.

4.5. Výrok o trovách konania odôvodnil podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1, 2 a § 453 ods. 3 CSP.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP, lebo nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Navrhla preto, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby napadnutý rozsudok zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol.

5.1. Existenciu tzv. vady zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP) žalovaná videla v nedostatočnom odôvodnení a nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nereflektuje na jej viaceré (podstatné) odvolacie námietky. Výtkla odvolaciemu súdu, že napriek predchádzajúcemu rozhodnutiu dovolacieho súdu nedostatočne vyriešil otázku špecifikácie zodpovednostného titulu, na základe ktorého si žalobca uplatnil svoj nárok na náhradu škody a vo svetle nedostatočne vyriešenej predchádzajúcej otázky v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu absentuje adekvátne právne posúdenie premlčania uplatneného nároku na náhradu škody a naplnenia negatívnej podmienky v podobe existencie zavineného konania žalobcu na začatí trestného stíhania, ale taktiež aj prehodnotenia výšky priznanej náhrady škody. Zdôraznila, že odvolací súd vôbec nereflektoval na jej rozsiahlu odvolaciu argumentáciu. Poukázala na skutočnosť, že žalobca v žalobe svoj nárok vyvodzoval z titulu rozhodovania o väzbe a nie zo vznesenia obvinenia, ako bolo kvalifikované súdmi nižších inštancií. Ak sa už súd prvej inštancie, resp. predovšetkým odvolací súd, rozhodli posudzovať žalobcom uplatnený nárok na náhradu škody výlučne z titulu uznesenia o vznesení obvinenia, bolo nanajvýš potrebné, aby sa riadnym spôsobom vysporiadali aj so žalovanou vznesenými námietkami ohľadom premlčania uplatneného nároku na náhradu škody uplatneného z titulu uznesenia o vznesení obvinenia a naplnenia negatívnej podmienky v podobe existencie zavineného konania žalobcu na začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Vznesenú námietku premlčania žalovaná odôvodňovala tým, že žalobca si nárok na náhradu škody v podobe trov obhajoby po prvýkrát aj z titulu uznesenia o vznesení obvinenia uplatnil až v písomnom podaní zo 06. 02. 2017, doručeným súdu dňa 07. 02. 2017. Pokiaľ šlo o náhradu trov konania, ktoré priznal ešte súd prvej inštancie uviedla, že o trovách konania rozhodol krajský súd v rozpore s presným percentuálnym výpočtom jeho úspechu v konaní.

6. Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“, resp. „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP), a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie,

sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. sp. zn. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Hlavnými znakmi, charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. V preskúmvanej veci predmetom dovolacieho prieskumu bolo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu o potvrdení rozsudku vydaného súdom prvej inštancie, týkajúceho sa uplatnených nárokov na náhradu škody (majetkovej) z titulu nezákonného rozhodnutia, pričom si žalobca uplatnil trovy, ktoré mu vznikli v trestnom konaní.

13. Rozsudok musí obsahovať odôvodnenie preukázateľne vychádzajúce z objektívneho postupu súdu pri zisťovaní skutkového stavu pre rozhodnutie. Súd sa v ňom musí vysporiadať so všetkými skutkovými a právnymi otázkami týkajúcimi sa nároku, o ktorom rozsudkom rozhoduje a musí byť z neho zrejmé, ako o prejednávanej veci rozhodol, na základe akých skutočností a dôkazov a ako vec právne posúdil.

14. V rozsudku musí byť posúdený celý predmet konania v jeho komplexnosti, vo všetkých problematických otázkach, ktoré sú súdnym konaním otvorené. Súd je v konaní povinný poukázať a dostatočne sa zaoberať s argumentami, ktoré žalovaný nárok podporujú, aj s tými, ktoré ho spochybňujú. Znamená to, že musia byť vyriešené všetky právne otázky, nielen niektoré alebo dokonca len jedna z nich. Aby rozsudok bol preskúmateľný a mohol byť dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v opravnom konaní z hľadiska posúdenia jeho vecnej správnosti, súd sa v ňom musí vysporiadať so všetkými skutkovými a právnymi otázkami týkajúcimi sa predmetu konania a musí byť z neho zrejmé, na základe akých dôvodov o prejednávanej veci rozhodol, na základe akých skutočností a dôkazov a ako vec právne posúdil.

15. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že dovolateľka opodstatnene namietala nedostatočné a

nepreskúmateľné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia z dôvodu, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 387 ods. 3 CSP sa náležite nevysporiadal s relevantnými námietkami uplatnenými žalovanou v odvolacom konaní, týkajúcimi sa charakteru uplatneného nároku, prípadného premlčania, prípadne negatívnych podmienok uplatnenia zodpovednosti štátu (zavinenie trestného stíhania, resp. zavinenie väzby). Žalovaná rozporovala i výšku priznanej škody.

16. Formálne a obsahové náležitosti rozhodnutia odvolacieho súdu sú upravené v ustanovení § 393 CSP. Popri tejto všeobecnej úprave umožňuje ustanovenie § 387 ods. 2 CSP odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takomto prípade sa môže v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán, prednesených v konaní pred súdom prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 1296 s.).

17. V zmysle nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 314/2018 z 13. novembra 2018 zverejneného v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 47/2018 je odvolací súd povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Podľa tohto rozhodnutia všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. sp. zn. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09). Ako v predmetnom náleze pokračuje ústavný súd: „ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie rozhodnutia v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takomto prípade sa môže v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.“ Ústavný súd zároveň konštatoval, že absencia vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami sťažovateľa uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku krajského súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama osebe zakladá porušenie sťažovateľom namietaného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“), i práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru základných práv a slobôd (ďalej aj „dohovor“).

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky v predchádzajúcom rozhodnutí z 29. marca 2023 sp. zn. 5Cdo/236/021 uviedol, že odvolanie otvorilo otázky spôsobilé spochybniť argumentáciu, ktorú si osvojil súd prvej inštancie, minimálne niektoré jej časti, napr. otázku výšky priznanej škody, či trov konania. Uviedol, že rovnako by si zaslúžilo podrobnejšie vysvetlenie, prečo možno považovať jednotlivé úkony právnej pomoci, ktorých náhradu si uplatnil žalobca, za úkony právnej pomoci, ktoré je potrebné nahradiť. Taktiež mal odvolací súd bližšie vysvetliť, či určuje povahu „titulu“ náhrady škody jeho označenie v niektorých podaniach/úkonoch zo strany žalobcu alebo skutočnosť, v akej fáze trestného konania, prípadne pri akých úkonoch orgánov činných v trestnom konaní alebo súdov, boli nárokované výdavky žalobcu vynaložené. Podľa názoru dovolacieho súdu je možné prisvedčiť dovolateľke, že odvolací súd na podstatné námietky, pokiaľ ide o povahu zodpovednostného titulu, ktorý žalobca v žalobe jednoznačne vymedzil v zmysle § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z., nereagoval.

Nevyjadril sa ani k podstate námietky premlčania, keďže žalovaná ju vymedzila v tom, že zodpovednostný titul - uznesenie o začatí trestného stíhania označil žalobca až v roku 2017. V tejto súvislosti je možné, že dôjde k modifikácii výšky priznanej náhrady škody. Nevysporiadal sa ani s judikatúrou označenou žalovanou, ktorá môže modifikovať právne posúdenie, ktoré si osvojili oba konajúce sudy.

18.1. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že krajský súd sa napriek výslovnému pokynu z jeho strany i jasnému príkazu obsiahnutému v § 387 ods. 3 CSP, aby sa v odôvodnení vysporiadal s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní žalovanou ako odvolateľkou v odôvodnení napadnutého rozsudku nevysporiadal, iba skonštatoval správnosť dôvodov uvedených okresným súdom ako súdom prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 2 CSP. Žalovaná pritom v podanom odvolaní uviedla podstatné tvrdenia týkajúce sa napr. niektorých úkonov právnej pomoci, ktorých náhrada priznaná byť nemala. Odvolanie otvorilo otázky spôsobilé spochybniť argumentáciu, ktorú si osvojil súd prvej inštancie, minimálne niektoré jej časti, napr. otázku výšky priznanej škody, otázku premlčania súvisiacu s uplatneným zodpovednostným titulom. Taktiež mal dovolací súd bližšie vysvetliť, či určuje povahu „titulu“ náhrady škody jeho označenie v niektorých podaniach/úkonoch zo strany žalobcu, alebo skutočnosť, v akej fáze trestného konania, prípadne pri akých úkonoch orgánov činných v trestnom konaní alebo súdov, boli nárokované výdavky žalobcu vynaložené. Bolo potrebné vychádzať primárne z obsahu žaloby, rovnako ako aj zo žiadosti o predbežné preskúmanie adresovanej žalovanej.

18.2. Posúdenie veci krajským súdom sa neodrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok. Nemožno hovoriť o tom, že by sa žalovaná „opakovala“ vo svojej argumentácii z konania pred okresným súdom a tento sa s jej argumentáciou, ktorú použila v odvolaní, už vysporiadal.

19. V zmysle judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Věcná spojitost' odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

20. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd na záver dodáva, že uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP bol dôvodný, lebo náležitým neodôvodnením napadnutého rozhodnutia, nevysporiadaním sa s podstatnými námietkami žalovanej v odvolacom konaní, došlo k porušeniu procesných práv strany v takej miere, že možno konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, v ktorom je implikované právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy.

21. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

22. Z uvedených dôvodov dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 v spojení s § 450 CSP). Výslovným právnym názorom dovolacieho súdu v tomto uznesení je súd viazaný (§ 455 CSP).

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.